

hit. Alvim sistit ejus decoctum: & sanguinis rejectionem potu cohibet: urinae difficultatem inflationesque discutit. *Dioscorides, & Medici Colonienses.*

Aspalathum verum existimant hucusque esse lignum quoddam coloris flavi, quod Venetiis & Florentia fuit apportatum, in quibus locis ex eo globuli pro recitandis precibus parantur, atque interdum Neapolim quoque afferunt, ubi vocantur Santalum nonnulli, alii lignum Aloës, quamquam ab utroque multum differat. Imo aliqui volunt lignum esse Thuris. Sunt praeterea, qui pro Aspalatho accipiunt speciem illam ligni Aloës, quae ex Rhodo affertur, quod quidem arbitror, si non legitimum fuerit lignum Aspalathi, illius tamen loco saltem recte accipi posse. Non diu quoque est quod Melchior Guilandinus, peritissimus si quis alius rerum simplicium, frustum ligni Aspalathi ad me miserit praedictum omnibus notis, quibus illud auctores describunt, idque peculiariter spirabat nescio quid odoris de Caloreo, sicuti Plinius quoque vulgare: si haberi ubique posset, non nobis de succedaneo esset multum laborandum. Neque dubito, quin alii quoque ab isto praestante investigatore simplicium impetrare possint, nam ego prius quoque specimen ejus vidi apud Imperatum.

Buxus, Ger. *Buchbaum*, Gall. *du Bouis*, planta est notissima: gaudet frigidis & apricis: spississima, densissima, atque ponderosissima, adeo ut in aquis non flutet, nec cariem lentiat. Haec etsi nullus sit in medicina usus, ut veteres prodiderunt: non desunt tamen eccentricioribus, qui velint, non aliud esse Italis *Buxum*, quam Indis lignum, quod Guajacum appellant: ea tamen ratione ducti, quod pluries experimento compertum sit, ejus decocto etiam feliciter eos sanatos esse, qui Gallica lue affecti erant. Quod etsi experientia concedi possit, illud buxi lignum praestare: attamen quod buxus in Italia nascens & Guajacum ab Indis peritum, una & eadem sint planta, nunquam profecto crederem. *Matthiolus.*

Lignum Guajacum, Sanctum Indicum, Ebeni genus esse creditur. Optimum est grave, densum, interiore parte nigra, exteriori & illam ambiente, subtili: cortice lavi, firmiter haerente, ligni scobe, si in viribus comprimatur, simul coherente, (quod pinguedinis ejus indicium est): quod denique in sua decoctione multum odorem, saporem atque colorem relinquit: magnitudo autem, aut parvitas fragmentorum non sunt tam magni momenti, quam nota supra dicta: sed in hac parte medicinitas laudari potest. Advertendum est, cortice nos uti seorsim, quem plerumque fraxini cortice adulterari contingit, aut similibus, qui tamen dignoscuntur sapore & odore quodam peculiari. * Exiccatur, attenuatur, liquefacit, expurgat, sudorem movet: contagioni atque putredini resistit: quapropter morbo Gallico mirè subvenit. Ejus decoctum vetustis ulceribus, scabiei, & impetiginis cō-

venit, decenti victus ratione adhibita. Hodie per Chymiam, in aquam, in oleum, & in salem redigitur: quae illius studiosi Mercurium, sulphur, & salem nominant: quibus multo tutius & celerius lues Venerea curatur. *Medici Florentini, & Andernacensis.*

Ebenus optima habetur Aethiopia, & nigra; nullos habens venarum discursus, factitii cornus lavore: cum frangitur, densa apparet, mordens gustu, atque adstringens. Sufficit jucundo odore supra carbonem sine fumo taedio. Recens autem ad ignem prolata, ob pinguedinem accenditur, & trita ad cotem rufescit. Altera est Indica, internatis candicantibus, & modicè fulvis, item frequentibus maculis. ceterum prior bonitate antecedit. Apud quosdam sesamina, aut spinea ligna consimilia pro ebena vaneunt, quod discernitur ex eo, quod fungosa sunt, & in purpureas assulas resolvuntur, nihil mordacitatis in gustu, nec redolentiae in suffitu praeseferentia. * Caliginem oculorum absterget, ad veteres destillationes, pustulasque mirum in modum pollet: si quissiam facta ex eo coticula collyrii utatur, melius proficiet. Ad oculorum medicamenta efficacis est, si scobes, ramentive vino Chio die noctuque macerata, in collyria digerantur. Nonnulli praeterea ipsa excolant, reliquaque eundem in modum peragunt. Alii pro vino aqua utuntur. Uritur in fictili novo, donec in carbonem redigatur. Lavatur plumbi usi modo: & ita ficcis scabrisque lippitudinibus conducit. *Dioscorides.*

Juniperi lignum ad centenarios annos incorruptum perdurat: ejusque carbo accensus, & suo cinere obrutus, ignem integro anno fovet. * Accensum serpentes fugat. Corticis cinis cum aqua illitus lepras eximit. *Matthiolus.*

Narcarthum ex India deservit lignum est corticosum, simile fycomorii libro: & velut putridum, antiquitatem nimiam praeseferens: quod jucundi odoris gratia sufficit. Miscetur thymismatis compolitis. * Constrictionibus vulvae suffitu prodest. *Dioscorides.*

Viscum, German. *Wissel*, Gall. *du Goyeu de la Glu*, per se non est arbor, sed in arboribus nascitur: unde plerumque perpetua Laudatissimum quod in quercu provenit, recens, intus porraceum, extra fulvum, quod atque nihil, aut fuscurosi coecepit. Fit acinis in quercu nascentibus buxo fruticis folio. * Lignum tritum, potatum, comitialibus prodest. *Dioscorides.*

Xylocassa, *Xylocinnamomum*, Cassia Graecorum creditur esse cinnamomum, sive canella crassior rudiore ex arboribus cinnamomi arboris, lauro similis, aut saltem ex trunco potius, quam ex tenuioribus ejus ramis decerptus cortex. Quemadmodum enim cerdones coriarii ad operas suas gravatim admittunt cortices quercuum annosarum crassiores, expetunt verò tenellos tenellarum & novellarum quercuum cortices: ita constat tenellos & subtiliores cortices cinnamomi longè magis aroma-

nicos esse crassioribus. Unde tale cinnamomum Reges Portugalię agrę etiam dimitunt, adeo ut præstantissimum cinnamomū etiamnum vitæ habeamus: imo & Actuario leptocinnamomum, id est, tenue cinnamomum pro optimo habetur. Cassia itaq; nobis allata, præfertur longa, odorata, gustu cum acrimonia grato, rufescens. *Medici Colonienſes.*

SASSAFRAS, ligni quoddam genus ex Florida novi orbis provincia, quę viginti quinque graduum altitudine polam habet, nunc recens in Hispaniam invelitur, cujus ante paucos annos notitiam Gallus quidam mihi dedit, ejus facultates mirum in modum prædicans adversus varios morbos, ut ipse & alii Galli experti erant ab ejus regionis incolis edocti. Profligatis ex ea regione Gallis, nostri Hispani in similes morbos incidere cęperunt, ob pravi succi alimenta, aquarum crudarum potationem, & sub dio dormitiones: at à quibusdam, qui remanserant, Gallis de hujus ligni facultatibus moniti, eo uti sunt, & sanitati restituti. Dicitur hæc arbor Indis Pavame, Gallis (quos imitati sunt Hispani) nescio quam ob causam, Sassafras. Arbor est magna, Pini medioeris magnitudine & forma, (tametsi minores inveniuntur) unico trunco nudo, ramis in cacumine expansis, ut Pinus repurgata cortice, quem integrit tenuis cinerea quædam pellis, ex cinereo nigricante, gustu aliquantulum acris, sed aromatico, nonnihil ad feniculi saporis tendente, odorato, ita ut pauca ejus quantitas cubiculum suo odore impleat: materia trunci, & ramorum alba ad cinereum colorem tendente, non adeo aromatici saporis & odoris, uti cortex: folio siculneo, in tres angulos desinente, novello verò folio pyri folium æmulante, sed quod vestigia angulorum habeat, semper virente, hoc est, folius novellis semper eis, quæ decidunt, succedentibus: colore viridi obcuriore, odorato, præsertim si siccum sit: an florem fructumve ferat, incertum: radicibus nunc crassis, nunc tenuibus, pro arborum magnitudine, levibus, sed non adeo, ut lignum, per lummos terræ cęspites expansis, ut facile evelli possint, quod ferè commune est omnibus arboribus Indicis. (imò referunt Hispanicas arbores eò delatas, steriles fieri, nisi in superficie terræ plantentur: cortex radici firmius inhaeret cinereus, ipsiusque arboris cortice magis aromaticus, ideoque radicis decoctum odoratius & præstantius est, & ab Hispanis isthic usurpatur. Nascitur in maritimis & locis temperatis, hoc est, neque nimium siccis, neque nimium humidis, ut in portubus sanctæ Helenæ, & sancti Matthei: nam alibi per universam Floridam haud facile invenias: istic verò sunt integræ sylvæ, quæ ob suavissimum, quem spirant odorem, ab Hispanis primum eò venientibus, arborum Canellæ esse existimabantur: nec immerito, nam adeo odoratus est & acris hujus arboris atque Canellæ cortex, & eosdem effectus præbet ejus decoctum, quos Canellæ. Omnium optima est radix, deinde rami, tertio truncus, sed cortex o-

mnibus præfertur. Arboris & ramorum temperamentum calidum & siccum est in secundo gradu, cortex aliquantum calidior, ad initium tertii gradus in calore & siccitate accedens: quibusdam calidus in fine primi, siccus in tertio gradu. Licet corticis & ligni usus duntaxat in Medicina receptus sit, Indi tamen recentia folia trita, vulneribus imponunt, & sicca in alios medicos usus servant. Ejus decoctum commendatur in omni morborum genere, præsertim verò in obstru-

B ctionibus, & partibus internis roborandis: ad tertianas, & febres antiquas. Commodè ex saccharo propinatur defluxione laborantibus, asthma, pectoris vitium ex frigidityte provenienti- bus, & consequenter doloribus nephriticis, & renum, è quibus calculum ejicit, & status discuti- quam etiam ob causam uterum ad conceptionē præparat, & menses provocat. Vomitus cohibet, concoctionē juvat, alvumque subducit. Illius fragmentum assidue gestare, & odorari maxime prodest adversus pestis contagia, præsertim non neglectis aliis remediis. Denique ob ingentem siccitatem, & moderatum calorem, est remedium excellens ad omnis generis defluxiones, quoniam eas absumit: sed iis qui extenuati sunt, & imbecilles, non convenit. Decocti verò seu aquæ præparandæ hæc est ratio. Radicis cum suo cortice assulati contrafractæ uncia dimidia, in tribus aquæ sextariis, siccili novo duodecim horis maceratur: lento igne ad duorum sextariorum consumptionem decoquitur: colatur, & in siccili virato adservatur. Postmodum supra ea fragmenta tantum aquæ superinfunditur, & decoquitur ad dimidium sextarii consumptionem. Ea est secunda aqua, quæ ordinarij potus loco erit. Illud verò observandum est, plus aut minus ligni in decoctionem injici, viribus, & temperamento agrorum consideratis: etiam minore quantitate, & minus cocta propinatur hæc aqua biliosis, quam pituitosis. Sed vulgariter quarta

E sextarii pars aquæ tepidæ sumitur manè, deinde sudatur, & vestis mutatur. nec quisquam eorum, qui hoc medicamentum sumperit, lecto se continere cogitur. Prandium sit media gallina assa, cum aliquot uvis passis, & amygdalis, & avellanis tostis: cœna sit e conservis convenientibus morbo qui curatur, potus secunda aqua. Singulariter experimento didici, hoc decoctum, ut dixi, propinatum, utilissimum iis fuisse, qui pedes & manus podagra sic contortos habebant, ut iis uti non possent. Ad lueem item Veneream non minus utile, quam aqua Guajaci, aut Chiuæ. Ligni fragmentum præmansum eo dente, qui dolet, & istic retentum, dolorem sedat. Porro qui tam exquisita victus ratione uti nolunt, aquam simplicem hac ratione decoquant. Ligni assulati contrafracti semuncia, plusve aut minus, pro conditionibus jam enumeratis, in tribus aquæ sextariis ad dimidias coquitur: ea aqua die utendum cum in prandio, tum in cœna, & interdiu. Qui vino abstinere non norunt, ea aqua dulcere poterunt, etenim saporis & odoris gram-

tiam vino conciliabit. *Nicolaus Monardis.*

LIGNUM AROMATICUM. Bernardinus de Burgos pharmacopola mihi ostendit ligni cuiusdam fragmentum, ligno sancto fere simile, cuius corticis odor & sapor adeo aromaticus & excellens est, ut macis, aut nucem myristicam longè superet, imò Canellam odoris suavitate, piper acrimonia. Magna hujus ligni quantitas in monte quodam exsa fuerat, & in navem seu liburnicam delata, ignis struendi causa. Unde perspicere licet, quàm multæ arbores & aliæ plantæ in nostris Indis inveniantur, insigni facultate præditæ, quandoquidem ignis struendi gratia odoratis & aromaticis arboribus utuntur, quarum cortice in pulverem redactò, cor & ventriculus roborari reliquæque membra foveri possent, & aromatum ex Maluccis insulis Arabiaque & Perside usque peritorum vices supplere. Sed nos accusandi sumus, qui eas diligentius non inquirimus & investigamus, quandoquidem spontè montibus, locisque incultis nascuntur. *Idem.*

LIGNUM ad renum affectiones, & urinæ incommoda. Nobis etiam mittit nova Hispania ligni quoddam genus erallum, & enode, materie pyricus usus jam diu receptus fuit in his regionibus ad renum vitia & urinæ difficultates, & incommoda. Postea expertum est, ejus aquam in jecoris & lienis obstructionibus utilem esse. Fit autem hac ratione. Lignum assularum & minutim concisum in optima & limpidissima aqua fontana maceratur, atque in ea relinquatur, donec aqua à bibentibus absumpta sit. Dimidia hora post injectum lignum, aqua caeruleum diluorem colorem contrahit, qui sensim intenditur pro temporis diuturnitate, tamen lignum candidum sit: caeruleum ideo dico, quoniam adulteratur alio ligno simili, quod aquam croceo colore inficit, ne quis fallatur. Hac aqua assidue utuntur, ea vinum diluunt, & mirabiles experiuntur effectus, sine ulla humorum commotione: neque enim opus est alia victus ratione, quam temperata: siquidem aquæ sapor non magis immutatur ligni injectione, quam si pura esset, & nihil in ea maceratum. Calidum & siccum est in primo gradu. *Idem.*

De lignis frigidis.

CUPRESSI patria Creta insula est. Perpetua coma vitæ, ejusque materies nec cariem, nec vetustatem sentit, ut etiam cedri, ebeni, taxi, buxi, & oleæ. Lignum nulla temporis diuturnitate sua violentiam exuit. *Matthiolus.*

A LOTI arboris lignum dysentericis utile est, in scobem redactum, & in aqua strariorum maceratum, coctumque, & per clysteres injectum, cum variis oleis, quæ ejusmodi affectibus prosunt. *Andernacus.*

SANTALUM in utraque India sylvis densissimis, ingentissimisque nascitur. Cujus tria numerantur genera: quorum præfertur pallidum, secundum locum habet album, postremum rubrum, quod nullo commendetur odore: priora duo suaviter spirant. Refrigerat excessu tertio, siccat verò secundo. * Rubrum privatim defluxiones prohibet: in ea descendentibus inflammationibus podagrisque, ex succo solani, aut sedi, vel portulacæ utiliter illinitur. Candidum ac pallidum, ex rosarum aqua fronti imposita, capitis dolores mulcet. Adversantur omnia calidis febribus: epota æstuantis ventriculo mirifice auxiliantur. Fiunt ex his & aqua rosarum epithemata, quæ ventriculo illita ejus fervorem in ardentissimis febribus extinguunt. Ad hæc santalum non modo cordi efficacissime lætitiæ affert, sed & robur non parvum addit. Quare his immiscetur medicamentis, quæ cordi, & cordis palpitatiõni maximam opem præstant. *Matthiolus ex Avicenna.*

TAMARIX, seu **MYRICA**, arbor vulgò cognita est, cum apud pigras & stagnantes aquas enaleatur, fructum quasi florem ferens, compage muscosum. * Potorios calices è candice lienolis molliuntur, quò datus in his potus proficiat. Cinis hujus omnia ulcera ignis exultione contracta efficaciter exiccat. *Dioscor. & Serapio.*

De lignis alterantibus qualitate occulta.

LIGNUM LARICIS alumine illitum non comburitur. Cujus rei specimen edidit Archelaus Mithridatis præfectus in lignea turri contra Syllam, quam frustra incendere conabatur, eo modo quo Cæsar Castellum ex larigna materia constructum circa Padum. *Plin.*

EX LIGNO CUCULNEO cochlearia facta hoc habent peculiare, quòd carnes ad celerem coctionem adigunt, si elixationi earum sepius admoveantur, vel cum illis unà elixentur. *Mizaldus.*

EX VISCO QUERNO orbiculi, vulgari filo trañsfixi, idem præstant in amolenda & præcavenda epilepsia, quòd Præonia maulcæ radix, aut Smaragdus è collo pendens. *Hollerius.*